

Een praktijkgericht vak, dat willen we op de havo ook!

Door Anne Wesseling, 12 april 2021

Als het aan het Havoplatform ligt, krijgt de ontwikkeling van een praktijkgericht programma navolging op de havo. Marc Janssen van het Havoplatform: 'Het zou echt recht doen aan de havoleerling.'

Al die ontwikkelingen op het vmbo, hoe wordt daar eigenlijk vanuit de andere schoolsoorten naar gekeken? Met betrokkenheid, belangstelling en soms een tikje afgunst. In elk geval vanuit het Havoplatform, de belangenbehartiger voor havoscholen. Vicevoorzitter Marc Janssen vindt het praktijkgerichte programma inspirerend; 'zo'n praktijkvak willen we op de havo ook!'

Hoe staat het Havoplatform tegenover de ontwikkelingen in het vmbo?

'Over het algemeen heel positief, vooral als het gaat om het praktijkgerichte programma. Als generieke vaardigheden op het vmbo beter geoefend worden, werken leerlingen zelfstandiger en zijn ze beter voorbereid op hun vervolgopleiding op de havo of het mbo, dat is superbelangrijk. Maar er zijn natuurlijk ook aandachtspunten, als het gaat om de doorstroom naar de

havo. De profielen van gl en tl sluiten op dit moment al niet echt goed aan op de profielen van de havo. Als je in het vmbo een verplicht praktijkgericht programma toevoegt, volgen de leerlingen een avo-vak minder. Veel vmbo gl- en tl-scholen hebben een overstapprogramma voor leerlingen die havo willen gaan doen, die programma's zullen aangepast moeten worden. Maar vooral kijken we vanuit de havo naar het praktijkgerichte programma met een

‘Ze krijgen in feite onderwijs volgens het ‘theezakjesmodel’: alles van het vwo, maar korter en minder diepgaand.’

blik van: ‘Dat willen wij óók!’, omdat we in de havo het praktijkgerichte nu erg missen. We denken dat zo’n praktijkvak op de havo ook echt nodig is.’

Waarom is zo’n praktijkvak voor de havoleerlingen zo belangrijk?

‘Omdat ze praktisch aangelegd zijn en graag dingen voor elkaar willen krijgen. Generaliserend kun je zeggen: vwo’ers worden voorbereid op het creëren van kennis, de havisten wordt opgeleid om kennis te verbinden en vmbo’ers leren om kennis goed toe te passen. Voor de havist draait het om ‘kennis en mensen bij elkaar brengen’.

Havisten zijn een belangrijke groep,

maar ze vallen nu overal tussen. Ze krijgen in feite onderwijs volgens het ‘theezakjesmodel’: alles van het vwo, maar korter en minder diepgaand. De havo is op dit moment de slechtst presterende opleiding, als je kijkt naar het slagingspercentage en het zittenblijven én naar de resultaten op de vervolgopleiding: een kwart van de havisten verandert van studie en minder dan de helft heeft na vijf jaar een bachelordiploma. Daarbij zijn er grote verschillen tussen mannen en vrouwen: 38% tegen 62%...’

Hoe zou een praktijkgericht vak helpen?

‘We denken dat zo’n vak om te beginnen kan helpen om de motivatie van havoleerlingen te verhogen. Als de havoleerlingen praktijkgericht bezig kunnen zijn en snáppen waarom ze iets moeten doen, helpt dat.

Daarnaast moet er meer aandacht komen voor beroepen en vervolgoopleidingen. De havo is een algemeen vormende opleiding, op dit moment komen vervolgoopleidingen of beroepen in het curriculum vrijwel niet aan de orde. We besteden wel aandacht aan LOB, maar dat gebeurt vooral van papier. Als havoleerlingen in de prak-

tijk ervaren wat bij hen past, maken ze andere, betere keuzes voor een vervolgoopleiding – het werkt duizend keer beter als ze rolmodellen tegenkomen en stages lopen, dan dat ze een vragenlijst invullen. Verder worden leerlingen door zo’n praktijkvak beter in generieke vaardigheden als plannen en samenwerken, daar hebben ze bij hun vervolgoopleiding ook plezier van. Ook belangrijk: voor de leerlingen die vanaf het vmbo doorstromen naar de havo, maakt het de overstap soepeler als ze daar ook een praktijkvak krijgen.’

Je zou de doorgaande lijn ook door kunnen trekken naar het vwo...

‘Ik zou zo’n praktijkvak voor het vwo inderdaad ook zien zitten. De universiteit is een academische omgeving, maar zeker op de TU’s zit er ook een praktijkgericht deel in. Studenten ontwikkelen niet alleen kennis, ze passen die kennis ook toe. Dus ook voor vwo’ers is zo’n praktijkvak nuttig. Ze kunnen oefenen met het koppelen van academische vaardigheden naar de praktijk en dan natuurlijk liefst ook in een omgeving buiten de school. Je kunt vwo-leerlingen bijvoorbeeld best in een archief zetten om onderzoek te doen.’

Marc Janssen, vicevoorzitter van het havoplatform.

‘Als school moet je ook nadenken over welke ruimte je voor zo’n vak gaat gebruiken. Dat moet een ruimte zijn die uitnodigt tot samenwerken’

U bent directeur-bestuurder van Northgo College in Noordwijk, voor mavo, havo en vwo, een van de pilotscholen. Hoe zijn de ervaringen?

‘Wij doen mee aan de pilot Technologie & Toepassing, daar zijn we al een aantal jaren mee bezig. Ik zie dat de invoering van dit praktijkgericht programma veel betekent voor de docenten, want die krijgen een andere rol. Ze zijn nu vaak vooral gericht op kennis overdragen, maar bij een praktijkgericht vak ligt de focus op het aanleren van vaardigheden en daarbij gaat het niet alleen over hoe je een lasersnijder gebruikt, maar ook over samenwerking, plannings maken en presentatievaardigheden. Als docent werk je meer probleemgestuurd, je zorgt dat processen goed plaatsvinden. Je hebt bovendien een andere bril op, want je kijkt of leerlingen zich ontwikkelen binnen een praktische context, in plaats van alleen kennis te overhoren. Als school moet je ook nadenken over welke ruimte je voor zo’n vak gaat gebruiken. Dat moet een ruimte zijn die uitnodigt tot samenwerken. Dus zorg voor een uitdagende, andere omgeving dan een traditioneel schoollokaal.’

Nog even over het praktijkvak voor de havo: onlangs schreef onderwijsminister Arie Slob dat het ministerie van OCW dit plan beleids-

matig ondersteunt, en dat hij het voornemen heeft om een praktijkgericht programma te ontwikkelen voor de havo. Ging bij het Havoplatform toen de vlag uit?

‘We waren in elk geval ontzettend blij! We zijn al vanaf 2016 bezig om de akker rijp te maken voor een praktijkvak op de havo, in overleg met de SLO, het ministerie en andere partijen. De VO-raad is enthousiast, de Stichting Leerplanontwikkeling ziet de mogelijkheden, en de Vereniging Hogescholen ondersteunt het plan ook. Dat de minister nu zo duidelijk aangeeft dat hij het vak wil laten ontwikkelen, is hartstikke mooi. Iedereen is enthousiast over een praktijkprogramma voor de havo, dat we als Havoplatform nu HavoP noemen.’

Hoe ingewikkeld is het om dat nieuwe vak HavoP in te voeren?

‘Dat valt mee. We willen binnen de havo de ruimte benutten die er al is. Op dit moment doen havoleerlingen examen in Nederlands, Engels, vier profielvakken en een keuzevak. Op termijn zouden we graag zien dat HavoP een verplicht examenvak wordt voor alle havisten. Dat zou ook recht doen aan de havist. Daar moet dan uiteindelijk wel ruimte voor gemaakt worden in het rooster, maar ik denk eigenlijk dat er bij de avo-vakken best een vak af zou kunnen.’

Hoe gaat het verder?

‘We hebben een leernetwerk met een flink aantal scholen die enthousiast zijn en de afgelopen tijd al met een praktijkvak van start zijn gegaan. We ontwikkelen het vak HavoP nu in twee varianten. Eerst als klein vak, voor 120 studielasturen. Je kunt daar allerlei activiteiten in onderbrengen. SLO werkt komend schooljaar met scholen in een leernetwerk en het Havoplatform aan een eindexamenprogramma, dat door de minister moet worden vastgesteld.’

Dit schooljaar komt er een aanmeldprocedure voor scholen die willen starten met het ontwikkelen van het kleine vak HavoP. We werken ernaar toe dat het in voorjaar 2022 een erkend klein vak is, dat ook op de cijferlijst vermeld kan worden. Dan volgt daarna de ontwikkeling naar het grote vak HavoP. Daarbij is uiteraard de aansluiting bij de ontwikkeling van praktijkgerichte programma’s van belang. Er moeten eindtermen voor worden opgesteld en de minister moet het erkennen. Het vak gaat er komen, dat staat wel vast. Iedereen is enthousiast en we willen snel starten. Dat is ook wat bij de havo hoort: gewoon dóen!’

MEER INFORMATIE

+ Brochure ‘HavoP, het praktijkgerichte vak op de havo’
www.havoplatform.nl/HavoP/brochure-HavoP/